

PÅ CHARLOTTENBORG VIKLER **FLETTET** **AFROHÅR** SIG IND OG UD AF BYGNINGEN

Tiden kalder på omsorg og healing. På Kunsthall Charlottenborg forsøger billedkunstneren Jeanette Ehlers at løsne op for gamle koloniale spændinger.

Archives in the Tongue: A Litany of Freedoms

★★★★☆

Kunsthall Charlottenborg, Kongens Nytorv 1,
København K. Frem til 7. august, 2022.

Af Birgitte Ellemann Höegh
kultur@berlingske.dk

Vidste du, at de slavegjorte kvinder i Caribien og Sydamerika flettede kort over flugtruter ind i deres hår sammen med frø og ris, som de kunne følge, når de var på flugt? Eller at de brugte mønstret i håret som signal til andre slavegjorte om, at de var flugtberedte?

I billedkunstneren Jeanette Ehlers' nye soloudstilling på Charlottenborg, »Archives in the Tongue: A Litany of Freedoms«, lader hun den information indgå i en video, hvor en mor hvisker sin datter den i øret, mens hun fletter hendes hår.

Det flettede afrohår har en stærk politisk symbolværdi for mennesker med sort diaspora. Som et tegn på både undertrykkelse, oprør og frigørelse. Jeannette Ehlers med de halvt danske, halvt vestindiske rødder har gjort håret til en rød tråd gennem hele sin udstilling - og til en kanal ind til kærlighed, omsorg og healing.

Ud af en væg bruser en overdimensioneret hårpragt af flettet hår, som strækker sig hen ad gulvet. Den kan forstås som en hemmelig dør til friheden, læser jeg i kataloget, og også, at håret er flettet i samarbejde med en afroamerikansk kunstner og indbyggere fra Detroit. Jeanette Ehlers har hentet hjælp fra kunstnere og håndværkere til flere af sine værker ud fra et ønske om en forløsende intim solidaritetstanke. Det gælder også de sorte og brune fletninger, der snor sig ind og ud ad vægge og op mod loftet i Kunsthall Charlottenborgs store sal. Netop det gamle palæ, der har været genstand for hede diskussioner om, hvor direkte det er bygget på fortjeneste fra de danske kolonier, giver Jeanette Ehlers en vigtig klangbund.

Installationen ligner en invasiv gevækst fra

Det flettede afrohår har en central plads og betydning i Jeanette Ehlers soloudstilling og udgør samtidig nogle forenklede, æstetisk smukke skulpturelle værker, der inviterer deres beskuer ind til en nærmest meditativ seance, hvis de lader øjet vandre.
Foto: David Stjerneholm

en jungle, og så ender mange af fletningerne i hvide spande med sort, pløret, boblende vand. Værket er æstetisk interessant for øjet, ja, mildest talt et overvældende syn, og så har det altså nogle tunge betydningslag. Dem vil jeg lade læseren selv om at rede ud.

Selve flettearbejdet, som vi ser close up i Jeanette Ehlers video, er nænsomt og lige lovligt tyst. Jeg må have hjælp i kataloget for at fange videoens voice over. Her ulmer den brutale kolonihistorie, der er årsagen til, at det engang var nødvendigt at flette flugtruter, mens den resterende del af installationen også holder mig på

sporet. For foden af videoskærmen har Ehlers sat to rækker smartphones op på et gulv, der er belagt med den slags folietæpper, der uddeles til nedkølede mennesker efter flugten over Middelhavet. På skærmene vises brande fra historiske og nutidige politiske oprør - protesterne mod politivolden mod Rodney King i Californien 1991 og politimordet på George Floyd i Minneapolis i 2020, blandt andet. På afstand kan installationen synes som et forgyldt kitschet alter, tæt på illustrerer den et ulmende mareridt, der giver moderens fortælling til datteren en tung resonans.

Tid til kærtegn

Det er de samme følelsesmæssige yderligheder, Jeanette Ehler vækker i os gennem hele sin udstilling. Men med udstillingens titel insisterer hun alligevel på et ønske om en forløsning fra de hændelser, som de mundtlige beretninger fra slægtninge til slavegjorte har videregivet. Nu må det være nok, synes Jeanette Ehlers at mene.

Derfor har hun ladet et fyrtårn af en healerfigur på stylder indgå i et videoværk, der slår klo i os i udstillingens første rum. I glitrende karnevalstøj danser figuren sig gennem Københavns tomme gader en tidlig morgenstund - forbi Hans Egede ved Marmorkirken, Københavns kanaler (måske er vi i nærheden af Vestindisk Pakhus?) og kunstakademiets indergård.

Figuren hedder Moko Jumbie og er hentet i afro-caribisk folkløse. Ifølge et tegn krydse Moko Jumbie Atlanten fra Vestafrika til Caribien for at heale sit gamle folk, der nu var slavegjort, og i dag optræder den i caribisk karnevalstradition som en ånd på stylder, der gennemtrawler gaderne med samme omsorgsfulde mål.

Nu har Jeanette Ehlers hentet Moko Jumbie til København for at sprede kærlighed, healing og omsorg. Det er en smuk og viljestærk tanke - omend Moko Jumbie tenderer det uhyggelige i sin ranglede, vaklende og bemaskede fremtoning. Der skal åbenbart dunkle kræfter til for at komme ud af de historiske skygger fra Københavns kolonitid, synes Jeanette Ehlers at mene.

For tiden kalder lige nu på healing og omsorg. Vi ser anslaget til en mildere fremfærd flere steder i samtidskunsten, der ellers har

»Værket er æstetisk interessant for øjet, ja, mildest talt et overvældende syn, og så har det altså nogle tunge betydningslag.«

KUNST

I Jeanette Ehlers »Coil: The Sensuos Way of Knowing«-installation indgår et sort/hvidt videoværk, der fortæller, hvordan slavegjorte kvinder i Caribien og Sydamerika flettede kort over flugtruter ind i deres hår sammen med frø og ris, som de kunne følge, når de var på flugt. Foto: David Stjerneholm

været på dupperne i de seneste år for at komme racemæssig, kønslig og seksuel undertrykkelse til livs. En vigtig kamp, som har kastet mange og kraftige diskussioner af sig, men knap så mange bud på, hvordan vi kan nå hinanden - og komme videre uden al for dyb grøftegravning.

Nu pibler de frem - for eksempel på Det Kongelige Danske Kunstakademis »Rundgang«, hvor de studerende forrige weekend åbnede dørene ind til deres værksteder. Inde i Billedhuggerhaven stod blandt andet en rørende springvandskulptur af Stella Beling med et dyr, der gav vand fra sin mund til et udmattet menneskes mund og rislede lige så sagte med sit lille viljestærke cirkelforløb.

Jeanette Ehlers' Moko Jumbie-figur ender med at hvile sig op ad en lysskakt i Charlottenborgs gård. *Mission completed*. Eller ...? Videoen vidner i al fald om en vilje til en mildere kommunikationsform end Jeanette Ehlers' og La Vaughn Belles »I am Queen Mary«-skulptur, som havde tydelige referencer til Black Panthers-lederen Huey P. Newton, der stod for et anderledes aggressivt oprør med våben. Uanset hvad, vil Queen Mary nu blive cementeret i bronze og i al fremtid minde os om en tid med heftige diskussioner om identitet og lighed.

Piskesmæld og gotiske bogstaver
Og her er Jeanette Ehlers en af de kunstnere, der er gået forrest med sit aktivistiske fokus på identitet og dansk koloniforståelse, blandt andet i sine piskeperformances. Pysken er et af hendes tilbagevendende motiver, som har samme dobbeltsymbolik som det flettede hår: Den repræsenterer volden i det koloniale system, men har også et frigørende potentiale, fordi den indgår i et spirituelt ritual i den caribiske karnevalskultur. På Charlottenborg hænger den ned fra væggen uden at gøre ret meget væsen af sig.

Det gør et brudstykke af teksten til teaterstykket »Mulatten«, som H. C. Andersen skrev i 1840, umiddelbart heller ikke. Ud af væggen myldrer ganske vist et væld af hvide gotiske bogstaver frem, men de kan snildt overses på den kridhvide væg. De udgør en samtale mellem to slavegjorte, hvor den ene opfordrer den anden til oprør. Den anden mener ikke, at problemer skal løses gennem voldelig opstand. Måske det er den hvide mands ønske - her personificeret af vores nationaldigter? Måske det er Jeanette Ehlers nye mission?

Samme pacifistiske signal fornemmes i alt fald i en hær af tårnhøje stylter, der står uberrørte hen i næste rum. Det er et smukt syn. Ligesom den gotiske tekst og de forviklede fletninger, der alle sammen står i udstillingen som individuelle skulpturelle genistreger. Og så har de et meditativt potentiale, når jeg lader øjet vandre op og ned ad deres langstrakte enkle konstruktioner. Men hvorfor står stylterne efterladt her? Er det en parkeringsplads for healende ånders stylter, der venter på at blive taget i brug for at forløse nogle af de problematiske sammenstød, som Jeanette Ehlers peger på i de små smartphone-optagelser? Selvom kunstneren maner til ro, er der stadig tunge problematiske tilstande at gå efter, hvis det er det, man vil.

Med sin Moko Jumbie i baghovedet har Jeanette Ehlers tydeligvis en langt mere spirituel og healende agenda end i sine tidligere værker, og hun kanaliserer sit helhjertede forsøg ud i alle hjørner af udstillingen. Det i sig selv er både fornyende, livgivende og klogt.

Jeg forlader Kunsthall Charlottenborg med Jeanette Ehlers håb i ærmet, men opdager, at facaden også er monteret med hendes flettede afrohår. Det er som groet ud gennem husets vægge fra den jungle af fletninger, jeg har set indenfor. De afro-caribiske erindringer og relationer er ikke til at ignorere, må vi forstå, omend Jeanette Ehlers ønsker healing og omsorg.